

# Grypa

**Kategorie: Zjawiska**

Choroba wirusowa, nazywana również influenżą. Mieszkańcy getta zapadali na nią szczególnie w okresach jesiennych i zimowych. Ogniska grypy pojawiły się wśród deportowanych do getta Żydów z Rzeszy i Protektoratu, m.in. w kolektywie transportu Praga IV przy ul. Franciszkańskiej 29, gdzie zachorowało około 70 osób. W 1943 r. w pojedynczych przypadkach grypę podano jako przyczynę śmierci. W czerwcu 1943 r. na grypę zachorował Mordechaj Chaim Rumkowski, ale w związku z łagodnym przebiegiem nie przerwał wypełniania swoich obowiązków.

Do masowych zachorowań na grypę doszło na początku 1944 r. Rozprzestrzenianie się choroby przyspieszyła łagodna zima. Rywka Lipszyc zapisała wówczas w Dzienniku:

„A chociaż już jest 21 stycznia, prawdziwego mrozu jeszcze nie było, przeciwnie, pogody raczej wyglądają na marzec, kałuże, błota, i dlatego tak się grypa rozpanoszyła. W zeszłym tygodniu był mały przymrozek i grypa ustała, ale gdy są błota, powraca... Póki żyję, takiej zimy nie widziałam...”<sup>1</sup>

W Kronice (vide) podano, że liczba chorych w resortach (vide) i wydziałach sięgała 50% załogi. [Oskar Rosenfeld](#) (vide) poświęcił panującej wtedy epidemii grypy tekst z cyklu „Małe zwierciadło getta”:

„Epidemia grypy. Nie ma przerw w cierpieniu ludzi z getta. Lato przyniosło z sobą dur brzuszny, jesień gruźlicę – w obydwu wypadkach z zagrożeniem życia – a zima 1944 r. zameldowała się epidemią grypy. Symptomy tej choroby nie zdradzają żadnego związku ze specyficznym charakterem getta. Chodzi o infekcję spowodowaną niekorzystnymi warunkami pogodowymi. W dniach ze sprzyjającą pogodą maleje liczba nowych zachorowań. Sama infekcja nie jest jeszcze dostatecznie zbadana bakteriologicznie, jednak pewne jest, że mamy do czynienia z bakcylem grypogennym. Choroba objawia się w pierwszym stadium wysoką

gorączką, do 40 stopni, po dwóch dniach następuje spadek temperatury i ustępowanie innych objawów, jak osłabienie, brak apetytu i kaszel. Zwykle występuje też katar oskrzelowy, który zaczyna się gwałtownie, ale wkrótce ustępuje. Jak dotąd, czyli w pierwszym tygodniu stycznia, grypa nie dawała powodów do obaw. Większość przypadków przebiega normalnie i kończy się pełnym wyzdrowieniem. Komplikacje są rzadkie. Często zdarza się, że pacjent wyzdrowiał, zanim jeszcze lekarz go zbadał i postawił diagnozę. Uzdrawienie odbywa się w bardzo niekorzystnych warunkach. Wiadomo, że niedożywienie, brak odpowiedniego obuwia, brak opatu, niehigieniczne mieszkania, brak leków i opieki czynią zachorowania w getcie niebezpieczne. Lekarze mówią. Przepisujemy najczęściej mixtum rectoralis oraz tabletki acetylinowe (rodzaj aspiryny) przeciwko gorączce, bólom głowy i stawów. Innymi środkami nie dysponujemy. Aptekarze mówią. Reagujemy na epidemię grypy o tyle, że mamy już przygotowane dla pacjentów medykamenty: buteleczki ze środkiem wykrztuśnym (Expectorans), tabletki przeciw gorączce. Na inne leki, o ile w ogóle są, pacjenci muszą czekać z powodu masy recept co najmniej dwa dni. Wydział Zdrowia mówi. W okólniku do lekarzy zwracaliśmy uwagę na przeciążenie aptek (vide) i brak medykamentów. Jednocześnie zalecaliśmy lekarzom przepisywanie tylko prostych leków. Ponieważ lekarze w przychodniach nie mogą zrealizować zleconych wizyt domowych, oddelegowaliśmy większą liczbę lekarzy resortowych i zarządaliśmy, by odbywali również wizyty domowe.

Każdy lekarz w przychodni czy w resorcie ma do zrealizowania do dziesięciu wizyt domowych. Przez te posunięcia mamy nadzieję, że podnieśliśmy do maksimum opiekę nad chorymi na grypę i skuteczność leczenia. Szpital mówi. Epidemia grypy dotyczy nas w małym stopniu, ponieważ tylko ciężkie przypadki zapalenia płuc czy innych komplikacji wymagają hospitalizacji. Doświadczenie mówi. Według pobieżnych statystyk prawie 40% ludności getta choruje. Nie wszyscy pacjenci zgłaszają się do lekarza. Wielu nie jest obłożnie chorych i pracuje”<sup>2</sup>.

Ewa Wiatr

## Przypisy

1 R. Lipszyc, Dziennik z getta łódzkiego, oprac. Ewa Wiatr, Kraków:

Wydawnictwo Austeria 2017, s. 75.

2 Kronika, t. 4, s. 30-31, 13.01.1944.

## **Źródła**

Kronika, t. 3, s. 278, 10.06.1943; s. 378, 3.08.1943; t. 4, s. 24, 10.01.1944; s. 30-31, 13.01.1944.

R. Lipszyc, Dziennik z getta łódzkiego, oprac. Ewa Wiatr, Kraków: Wydawnictwo Austeria 2017, s. 75.

## **Tagi**

zdrowotność

**Data aktualizacji: 16-03-2026**

**Data dodania: 11-08-2025**